

Josep Maria Puig Salellas i la Comissió Jurídica Assessora

Tomàs Font i Llovet

President de la Comissió Jurídica Assessora

He de felicitar, en primer lloc, l'Institut d'Estudis Catalans per l'encert en l'organització d'aquest homenatge i expressar la satisfacció de poder contribuir amb aquesta intervenció a enfortir la relació entre les nostres dues institucions, relació de la qual Puig Salellas va ser, precisament, un exemple representatiu.

El 17 d'octubre de 1978, el president Josep Tarradellas restablia la Comissió Jurídica Assessora, com a òrgan d'assessorament del president de la Generalitat i del Consell Executiu; així, es recuperava la prestigiosa institució que durant la Generalitat republicana va preparar les lleis més importants que hauria d'aprovar el Parlament de Catalunya. Institució que avui, setanta-cinc anys després, l'Estatut d'autonomia declara com l'alt òrgan consultiu del Govern.

Entre els il·lustres juristes que ara fa trenta anys foren nomenats membres de la Comissió, sota la batuta indiscutible del senyor Ramon Faus, hi havia de figurar, naturalment, Josep Maria Puig Salellas, que n'ha estat membre, podríem dir, permanent, fins ara fa tres anys, el mes de juny del 2005. En cessar Puig en el càrrec, la seva generositat extrema i el seu profund sentit de la lleialtat institucional em varen deparar la fortuna, després de setze anys de relació diària a la Comissió, de continuar gaudint personalment del seu savi i prudent consell i del seu suport incondicional. Amb motiu de la seva mort, la Comissió Jurídica Assessora, en la sessió del 29 de maig de 2007, dedicà una sentida intervenció en el seu record, a càrrec de Josep-Enric Rebés i Solé, anterior president de la Comissió i membre d'aquest Institut, la qual figura publicada en la *Memòria* de la Comissió d'aquell any.

Escau, per tant, referir-se al vessant de Puig Salellas implicat amb aquesta funció consultiva i referida a l'activitat del Govern i de l'Administració pública. També en aquest aspecte es pot afirmar que Puig Salellas s'abocà, com en el conjunt de tota la seva obra, a la tasca de contribuir a la institucionalització del país.

Durant gairebé trenta anys, Puig tingué una actuació intensa i destacada en el si de la Comissió Jurídica Assessora, que exerceix a Catalunya les funcions de Consell d'Estat. Formà part i fou president de la secció de lleis de desenvolupament de l'Estatut, fou membre també de la secció de dret privat i, especialment, de la Comissió Permanent del nostre organisme.

La seva primera intervenció es produí arran, precisament, del primer dictamen que aprovà la Comissió Jurídica Assessora, el qual fou sol·licitat pel president Tarradellas sobre el projecte d'Estatut d'autonomia de Catalunya que estava en discussió a les Corts l'estiu del 1979. Puig Salellas, junt amb Josep M. Vilaseca, entre d'altres, hi tingué una participació activa. També intervindria en altres dictàmens rellevants d'aquella època inicial, com ara el relatiu al poder del president de la Generalitat per a convocar els presidents de les diputacions; o bé, un cop restablert el Parlament, els referits a l'avantprojecte de llei del que havia de ser l'Estatut interior, i a la proposició de llei sobre normalització lingüística de l'any 1981; així mateix, la consulta sobre la interpretació de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'anomenada LOAPA, el 1983, tot això a banda de les múltiples ponències en les matèries pròpies del dret privat, com ara el dictamen sobre l'avantprojecte de llei de successió intestada, el 1986. I així va seguir, amb una gran versatilitat de temes i de procediments. Arran de la seva jubilació com a notari, Puig Salellas incrementà la seva dedicació a la Comissió.

Per a donar-ne una idea, en els darrers deu anys de la seva actuació a la Comissió, del 1995 al 2005, assistí a més de tres-cents sessions, i fou ponent de quasi bé tres-cents vuitanta dictàmens, la majoria dels quals relatius a projectes de disposicions de caràcter general. El darrer dictamen de què fou ponent, sobre un projecte de decret en matèria educativa, fou aprovat per la Comissió en la sessió del 27 de maig de 2005.

Des del primer moment, Puig manifestà en el si de l'òrgan col·legiat el rigor jurídic, la capacitat dialèctica i la vocació de servei. Pel bon funcionament d'un òrgan col·legiat, que no és de representació d'interessos sinó d'estricta assessorament tècnic i jurídic, i que actua amb plena independència, la qualificació tècnica dels seus membres és un requisit necessari, àdhuc legal, però no suficient. Igual d'importants ho són les qualitats i les actituds personals dels seus membres, perquè les institucions també les fan les persones. En aquest sentit, durant les successives presidències de Faus, Vilaseca i Rebés, l'aportació de Puig a la configuració del que avui és la Comissió Jurídica Assessora ha estat de gran relleu.

El rigor jurídic a què al·ludeixo no es vol referir exactament a la competència i els coneixements en determinades branques del dret. Els coneixements de Puig Salellas estaven prou acreditats, i amb escreix, especialment en l'àmbit del dret privat. Més aviat em refereixo a l'escrúpol metodològic que sempre el va guiar d'anar fins al fons de les qüestions plantejades, sense esmerçar esforços a estudiar els aspectes menys coneguts per ell omesos i allunyats de la seva especialitat.

Era usual que comencés la seva argumentació amb una certa sornegueria: «Jo de dret administratiu no hi entenc ni un borrall, això vosaltres», per a continuar immediatament amb una aproximació documentada, una reflexió aguda, precisa, que posava de manifest la seva curiositat intel·lectual, que era fruit d'una

clara exigència moral: la de no frivolitzar amb res que afectés la cosa pública. «Poca broma!», espetegava, quan estava en joc l'equilibri dedicat entre la defensa de l'interès públic i la garantia dels ciutadans. Això el portà a adquirir i a projectar al seu voltant un coneixement ampli sobre l'organització i el funcionament de les institucions públiques que ha enriquit extraordinàriament la doctrina legal de la Comissió Jurídica.

Puig també destacava per la capacitat dialèctica, en un context on la competència dels seus companys de Comissió —alguns malauradament traspasats, altres sortosament actius i alguns avui aquí presents— estimulava precisament aquesta qualitat. En les àmplies deliberacions de la Comissió, Puig, abans que res, escoltava. Escoltava concentrat, amb la mirada fixa en el paper del seu davant. Gairebé abstret. Després, hi intervenia, com he dit, amb precisió, fins i tot amb contenció, però amb una força argumental que feia goig escoltar-lo. Contrapunt a la seva capacitat argumentativa, quan ho tenia clar, era la contundència i el fet de ser expeditiu: era una expressió molt seva despatxar en un dictamen, per exemple, que la competència de la Generalitat en tal matèria «és evident».

En qualsevol cas, la seva capacitat dialèctica no era, però, especulativa, sinó dirigida estrictament a la solució del cas plantejat. Per a un òrgan que ha de coadjuvar a resoldre controvèrsies jurídiques, el pragmatisme de Puig Salellas ha estat un gran valor, que no ha impedit, ans el contrari, ha afavorit poder inferir posteriorment en doctrines més generals.

En els debats, cal destacar que la seva exquisida correcció en el tracte —amb tendència, a cops, a una certa fredor— no li impedia, però, mantenir posicions fermes i a defensar, a vegades, fins i tot més conviccions que no només simples opinions.

Alguna vegada semblà que podia arribar a plantar-se en una posició inflexible, però molt poques vegades, que jo recordi, renunciava al capdavant a acceptar, o a oferir ell mateix, una sortida que pogués ser compartida més àmpliament. Això té a veure, també, amb la vocació de servei de Puig que he esmentat. Servei, en aquest cas, a la institució de la qual formava part. Perquè, en efecte, Puig tenia el veritable sentit de pertànyer a una institució, a la qual servia amb lleialtat. Com he dit, mostrava sempre una actitud cooperativa, dins una acusada personalitat individual: sovint renunciava a exhibir discursos brillants per tal de possibilitar el funcionament àgil de les sessions. Sabia reconduir cap al punt central el fil d'una discussió que havia anat derivant cap a aspectes allunyats. En Puig mostrà envers la Comissió una disponibilitat absoluta, sempre obert a assumir compromisos demanats amb urgència i segur de poder complir-los puntualment.

Totes aquestes aportacions de Puig Salellas a la Comissió Jurídica Assesora, al bon funcionament de la funció consultiva, es projectaven directament cap al millor funcionament de tota l'Administració. Home de la «societat civil»,

a la Comissió, i fora d'aquesta, feu patent sempre la seva profunda preocupació perquè l'Administració pública estigués a l'altura que requereix un país modern com és el nostre.

Així, des del primer moment de la recuperació de l'autonomia, insistí en la necessitat imperiosa de crear una funció pública d'alta qualitat, especialment en l'àmbit jurídic. El mateix Puig ha recordat la clarividència d'Enric Prat de la Riba, el fundador d'aquesta casa, per donar pes administratiu, solvència tècnica, a les incipients institucions pròpies. Ja el 1981 Puig fou ponent a la Comissió Jurídica Assessora sobre un projecte de programa d'oposicions a un cos de lletrats de la Generalitat, que, es lamentava ell mateix, no s'hauria de crear fins quinze anys després. Ens ha deixat escrit el neguit que sentia pel fet que la manca d'un dret públic català durant tants anys no havia facilitat l'especialització en aquest camp ni la sensibilitat per la seva necessitat. Per fortuna, i en bona part gràcies a ell, avui ja no podem dir el mateix.

Crec que la intervenció de Puig Salellas a la Comissió Jurídica Assessora li va permetre, també, conèixer més de prop el funcionament de l'Administració: les ponències que feia no deixaven d'assenyalar les mancances que calia corregir en els procediments administratius i proposar les solucions per a fer-los més eficaços per a la satisfacció de l'interès general.

En definitiva, el rigor, l'esperit crític, la independència de criteri i la vocació de servei que qualifiquen Josep Maria Puig Salellas, són el millor llegat que un membre de la Comissió Jurídica Assessora pot haver deixat a l'alt òrgan consultiu del Govern. Això és motiu de legítim orgull i de profund reconeixement.